

O-Ringen vid Smålandskusten 2024

- en summering av Naturskyddsföreningens medverkan.

Syftet

Naturskyddsföreningen i Kalmar län medverkade i [årets upplaga av O-Ringen](#), som hade Oskarshamn som huvudort. I år samlade världens största orienteringstävling över 19 000 deltagare med etapper i Oskarshamn och de angränsande kommunerna Hultsfred, Högsby och Mönsterås.

Det fanns sex uttalade syften med vår medverkan mellan den 20 och 28 juli:

- Sprida information om läget i östra Smålands skogar till tusentals orienterare.
- Stimulera intresse och kunskap om biologisk mångfald med hjälp av Naturfalken.
- Exponera och visa upp Naturskyddsföreningen mot en viktig målgrupp.
- Stärka den lokala opinionen för fler skyddade skogar och mer naturnära skogsbruk.
- Påverka de fyra kommunerna att ta större ansvar för naturskydd, biologisk mångfald och mer naturnära skogsbruk.
- Göra något tillsammans för att stärka samarbetet mellan kretsar och länsförbund.

Förberedelser

Under vintern togs de första kontakterna med regionala och nationella företrädare för Orienteringsförbundet. De var positiva till Naturskyddsföreningens medverkan och senare under våren anmälde vi vår medverkan på O-Ringentorget i Döderhultsdalen i Oskarshamn. I slutet av maj deltog länsförbundet på Orienteringsförbundets informationsträff om O-Ringen. I samband med rikskonferensen i Jönköping fick vi även värdefulla tips från ansvariga på rikskansliet om hur Naturfalken kunde användas under evenemanget.

Tidigare under våren skickades en enkät ut till länets kommuner om hur de arbetar med naturskydd och biologisk mångfald. Se vidare [Hur värderar kommunerna vår natur?](#)

Ett första resultat av vår granskning av naturskyddet i östra Småland publicerades i samband med Biologiska Mångfaldens dag den 22 maj. Se vidare [Art- och naturkris i östra Småland](#)

I början av juli presenterades även en granskning av klimatanpassade semesterbesök till östra Småland utifrån nämnda enkät och kommunernas egna webbsidor.

Se vidare [Cykla för klimat, landsbygd och biologisk mångfald](#)

Inför O-Ringen togs kontakt med Oskarshamns och Mönsterås kommun för att undersöka möjligheten att få politikerna att göra utspel till förmån för östra Smålands biologiska mångfald.

Genomförande

Naturskyddsföreningens tält bemannades från lördagen den 20 juli till lördagen den 28 juli. Vår medverkan kan summeras på följande vis.

Total tid på plats på O-Ringen	50 timmar fördelat på åtta dagar
Medverkande under veckan	16 personer från fyra olika kretsar
Sammanlagd arbetstid inklusive längre resor	236 timmar
Utdelade informationsblad	1 500 stycken i två versioner
Personer som genomförde Naturfalken	527 utdelade märken
Böcker till personer/familjer som klarade minst 50 arter	65 böcker Wild Sweden
Sålda eller utdelade tröjor "Död ved lever"	15 tröjor

Naturskyddsföreningen tält var utrustat med en stående beachflagga (Naturskyddsföreningen mot grön bakgrund), ett informationsblad om läget i östra Smålands skogar och ett annat som jämförde de fyra kommunerna, två artdukar för Naturfalken (standard plus ängens arter), övrigt material till Naturfalken, och tröjor med trycket "Död ved lever" från Gränna Skogsgrupp.

Medan en eller två personer delade ut våra informationsblad bemannade övriga Naturfalkens artdukar.

Vid sidan av vårt tält hade vi sällskap av en modell över vattnets roll och väg genom landskapet. Denna modell bidrog till att fler naturintresserade drogs till vår del av O-Ringentorget. Samverkan med initiativtagarna till "vattenmodellen", var ett av få konkreta resultat av våra samtal med ledande beslutsfattare i Oskarshamn.

Kostnader

Totalt kostade vår medverkan på O-Ringen nästan 46 000 kronor fördelat på följande vis:

Hyra av tält på O-Ringen	20 000 SEK
Formgivning och tryck av två informationsblad	16 600 SEK
Ersättning för måltider under O-Ringen	4 600 SEK
Ersättning för resor till och från O-Ringen	4 900 SEK
Eftersänkta ersättningar	-1 450 SEK
Tröjor Död ved lever	1 000 SEK
Summa utgifter:	45 650 SEK

Insatsen finansierades med ett projektstöd på 40 000 kronor från vår riksförening, medan resterande utgifter betalas av länsförbundet i Kalmar län. 65 exemplar av boken Wild Sweden skänktes av författaren Staffan Widstrand till ett uppskattat marknadsvärde på runt 5 000 kronor (65 x 75 SEK).

Resultat

Närvaro och synlighet

Många som springer O-Ringen är medlemmar i Naturskyddsföreningen. Vi tror det är värdefullt att synas och vara på plats där många av våra passiva medlemmar samlas. Under veckan samtalande vi med långt över hundra medlemmar i Naturskyddsföreningen, som var i östra Småland för att orientera. Förhoppningsvis kan vår närvaro öka motivationen hos dessa medlemmar att engagera sig mer eller åtminstone fortsätta att stödja oss som betalande medlemmar. Det är också rimligt att anta

att synligheten mot övriga orienterare kan bidra till fler medlemmar. En positiv bonuseffekt var många samtal med nyfikna invånare från Oskarshamn, som ville titta närmare på O-Ringen. Flera samtal kom därför att handla om hur Oskarshamns kommun förvaltar sina skogar.

Några få personer var negativa till Naturskyddsföreningen. Främst handlade det om privata skogsägare. Men det handlade bara om en handfull personer, och vi träffade även skogsägare som var positiva till föreningens arbete.

Den samlade bilden blir att en stor grupp redan kände till och stödde Naturskyddsföreningen. Den största gruppen var vänligt inställd till vår verksamhet, medan en stor grupp förmodligen inte hade någon stark uppfattning. Några få personer uttryckte kritik mot Naturskyddsföreningen, vilket i flera fall resulterade i längre samtal.

En grov jämförelse med övriga tält i närheten, med undantag för de som serverade mat, visade att besöksfrekvensen hos oss var bland de högre.

Spridning av informationsblad

Under veckan spred vi två informationsblad i form av ett vikt A4-ark med tryck på fyra sidor. Bladet [Riktiga småländska skogar](#) summerar läget i östra Smålandsskogar när det gäller skogsbruk, hotad biologisk mångfald, areal skyddad skog, förslag på lösningar och tre skogar som länsförbundet och kretsar arbetar med. Informationsbladet, som trycktes i 5 000 exemplar, spreds främst under de första dagarna i närmare tusen exemplar. Innehållet är däremot inte specifikt kopplat till O-Ringen och resterande upplaga ska utan kostnad erbjudas länets kretsar. Syftet med bladet var att summera läget i östra Smålands skogar och skissa på möjliga lösningar på dagens art- och naturkris.

Det andra informationsbladet [Välkommen åter till östra Småland](#) trycktes i en mindre upplaga på 700 exemplar, varav drygt 600 exemplar spreds under veckans senare del. Bladet granskade och jämförde skyddad natur i de fyra kommunerna, som var värdar för årets O-Ring. Vårt budskap var att den omgivande naturen är viktig för potentiella inflyttare och besökare. De fyra kommunerna har tillsammans satsat flera miljoner kronor för att marknadsföra sig, som attraktiva besöksmål eller mot möjliga inflyttare. Denna effekt poängterar O-Ringens arrangörer och det är sannolikt den främsta drivkraften för kommunernas engagemang. Vårt informationsblad var ett försök att påverka de fyra kommunerna att ta ett större ansvar för mångfalden i omgivande skogar och natur.

Artkunskap och Naturfalken

Naturfalken gav stor och omedelbar positiv respons, och resulterade även i många längre samtal. Gamla, unga, vuxna, familjer och kompisgäng ville spontant testa sina artkunskaper med hjälp av Naturfalken. Det var nästan rörande att se gäng med unga grabbar i 10-12 årsåldern diskutera namn på blommor, humlor, ormar, spindlar och fåglar. Särskilt vanligt var familjer med två, ibland tre, generationer som testade Naturfalken efter dagens tävlingar. Fler deltagare tyckte att detta var den bästa aktiviteten på O-Ringentorget. Så länge boken Wild Sweden fanns kvar, ville oväntat många klara upp till 50 arter. Det var många ungdomar, vuxna och familjer som gick ifrån vårt tält fett nöjda med en bok under armen.

Värva nya medlemmar

Många, sannolikt merparten, av de som testade sina artkunskaper med Naturfalken uppmanades att bli medlemmar i Naturskyddsföreningen. Hur många som verkligen tog det steget kunde vi på plats i Oskarshamn inte utvärdera. Kanske kan någon på rikskansliet jämföra med samma period för tidigare

år, och se om vår närvaro på O-Ringen märktes. Många av de som redan är medlemmar tackades för sitt stöd.

Fortsatt arbete med kommunala skogar

Förutom allmänt opinionsarbete kring skog och biologisk mångfald ville vi att vår medverkan på O-Ringen ökar uppmärksamheten kring hur kommunala skogar i Oskarshamn och Mönsterås förvaltas. Kretsen i Högsby (Handbörd) är tyvärr vilande och kretsen i Hultsfred (Emådalen) är inte särskilt aktiv i skogsfrågor. Ambitionen att träffa viktiga beslutsfattare i Mönsterås kunde inte förverkligas, då kommunalrådet ställde in bokade möten vid två tillfällen. Här fanns även en tydlig koppling till kommunens skogar väster om Blomstermåla, där orienteringen på mountainbike avgjordes.

I Oskarshamn träffade länsförbundet kommundirektör och ansvariga kommunalråd. Sedan flera år tillbaka pågår diskussioner och samtal om hur kommunen förvaltar sina skogar. Det är för tidigt att sja om i vilken mån vår medverkan på O-Ringen har stärkt naturskyddets positioner. Däremot är det knappast troligt att vår medverkan har försämrat möjligheten att påverka kommunen. Under veckan besökte Oskarshamns två kommunalråd och kommundirektören vårt tält och informella samtal fördes om planerade avverkningar till hösten.

En första slutsats är att arbetet med att påverka deltagande kommuner måste börja tidigare. Nu togs kontakterna under våren, men ett sådant påverkansarbete bör inledas redan under hösten, mer än ett halvår innan O-Ringen genomförs.

Stora delar av vår enkät till kommunerna är ännu inte bearbetad. Vi planerar att fortsätta att publicera granskningar om hur kommunerna i östra Småland förvaltar sina egna skogar och bidrar till att värna och vårda den biologiska mångfalden.

Samverkan mellan kretsar

Veckan blev även en naturlig mötesplats där medlemmar från olika kretsar träffades. Detta är en viktig bonuseffekt och något som stärker länsförbundet och fördjupar samverkan mellan kretsarna.

Tips och tankar för framtiden

Ett budskap till internationella besökare?

Ganska många orienterare kommer från andra länder som Norge, Danmark, Tyskland, Schweiz och Nederländerna, men även längre bort som Canada, Japan och Australien. Uppskattningsvis rör det sig om mer än tio procent. Det kan motivera att översätta något av nämnda informationsblad till engelska. Särskilt om det bland dessa orienterare finns aktiva journalister, beslutsfattare eller andra, som kan bidra till en internationell opinion kring hur Sverige förvaltar sina skogar. Vi kände till den stora internationella närvaron, men vi var för sent ute för att översätta, formge och trycka särskilda informationsblad på fler språk än svenska.

Samverkan med aktiva orienterare

Inför årets O-Ringen gjordes försök att kontakta profiler inom svensk orientering som Tove Alexandersson och Emil Svensk, som båda deltog i O-Ringen i Oskarshamn. Tyvärr fungerade inte dessa kontaktförsök, då vi även här var sent ute. Men denna möjlighet bör undersökas närmare då Tove Alexanderssons engagemang för gammelskogen skapade en del uppmärksamhet strax innan

julen 2023. Se vidare [Orienterare tar strid för gammelskogen](#) och [Världsmästaren tar strid för Sveriges gammelskogar](#).

Jag har i ett halvår trott att detta var något som Tove Alexandersson gjorde på egen hand och delvis på tvärs mot sitt eget förbund. Men det verkar inte stämma, då utspelet åtminstone delvis var förankrat inom Svenska Orienteringsförbundet. [Förbundets pressmeddelande från november 2023](#) var okänt för mig, och är troligen den bästa tråden att nysta vidare i vid sidan av kontakter med [skoföretaget Icebug](#).

Naturfalken - artkarta för skogen

Ett sätt att närma sig några av världens främsta orienterare vore ytterligare en artduk för Naturfalken med skogens arter i fokus. Att överlåta urvalet till några av landets bästa orienterare kan vara ett sätt att närma sig och fördjupa samverkan med tusentals svenska orienterare.

En artduk för skogen passar ännu bättre för framtida upplagor av O-Ringen, men den bör utformas så att den också kan användas i samband med andra aktiviteter kring skogen.

Utställning om skogen

En stor fördel med O-Ringen är att den pågår under en hel vecka och efter tävlingar verkar många ha gott om tid. Kanske kan en enkel utställning om skogen locka fler till Naturskyddsföreningens tält. I så fall är den stora utmaningen att se till att den håller för blåst och regn.

Media på plats

Innan O-Ringen trodde flera av oss att det var många journalister på plats. Men så verkar inte vara fallet. Vid en närmare granskning insåg jag att inslag på Sportnytt (SVT) var gjorda av O-Ringen själva. Tidiga funderingar på mer profilerade insatser i anslutning till målområden, invigning och andra större samlingar, hade kanske därför inte fungerat särskilt väl.

Samverkan med Fältbiologerna

Under våren erbjöds nationella företrädare för Fältbiologerna en medverkan på O-Ringen. Antingen i form av någon på plats i Oskarshamn eller genom ett tryckt material. Tyvärr återkom aldrig Fältbiologerna med något svar, men spontant känns målgruppen med tusentals barn och ungdomar upp till 25 år helt rätt. Kanske kan detta testas i framtiden?

Medverkan på O-Ringen nästa år

Sommaren 2025 genomförs O-Ringen i Jönköping. Flera av oss hoppas att länsförbundet och kretsen i Jönköping överväger en medverkan. Finansieringen borde liksom för oss kunna lösas genom projektstöd från riks. De kommande åren landar O-Ringen i Göteborg (2026) och sedan i Stockholm (2027). Därför finns det goda skäl att fundera på en medverkan de kommande tre åren.

Västervik den 18 augusti 2024

Sammanfattat av Per Jiborn, skogsansvarig i Naturskyddsföreningen i Kalmar län